



## ІНФОРМАЦІЙНИЙ БЮЛЕТЕНЬ ПРОЕКТУ

Випуск № 4, квітень – вересень 2007 р.

Проект «**Регіональне врядування та розвиток**» (PBR) розрахований на п'ять років (2005-2010 рр.) і здійснюється Канадським інститутом урбаністики ([www.canurb.com](http://www.canurb.com)) за фінансової підтримки Канадського агентства міжнародного розвитку ([www.acdi-cida.gc.ca](http://www.acdi-cida.gc.ca)). Проект впроваджується в Україні спільно з Асоціацією агентств регіонального розвитку України ([www.narda.org.ua](http://www.narda.org.ua)) та Фондацією міжнародної освіти ([www.ffit.org](http://www.ffit.org)) у Канаді. Проект покликаний сприяти залученню громадськості до управління на регіональному рівні, забезпечуючи громадянам і громадам можливості для формування спільного майбутнього та спрямування регіону на

шлях сталого розвитку. Проект працює на декількох рівнях. Він передбачає надання допомоги щодо зміцнення політики регіонального розвитку в країні шляхом надання консультацій Міністерству економіки та ознайомлення із кращим досвідом в інших країнах Європи та Північної Америки. Проект надає підтримку двом пілотним областям, а саме – Запорізькій та Закарпатській – з метою ініціювання в них процесів, що мають забезпечити реальну участь громадянського суспільства у процесах планування та ухвалення рішень на регіональному рівні. Проект сприяє формуванню відкритих, відповідальних та дієвих органів влади на регіональному рівні, що реагуватимуть на



Canadian  
**URBAN**  
Institute

потреби громадян і застосовуватимуть стратегічний підхід до досягнення цілей розвитку. Досвід, нагромаджений у двох пілотних областях, має стимулювати формування ефективних підходів до державного управління в Україні й відповідно, визначати регіональну політику і практику в майбутньому.

## КОНФЕРЕНЦІЯ: «РЕГІОНИ У ЦЕНТРІ УВАГИ», М. ЛІСАБОН

Олена Нижник, Директор Департаменту регіонального розвитку, Міністерство економіки України, та Ігор Санжаровський, старший технічний радник проекту, взяли участь у конференції: «Регіони у центрі уваги», що була організована Асоціацією регіональних досліджень (RSA) і відбулась у м. Лісабон, Португалія у квітні 2007р. Цього року у конференції взяли участь понад двісті учасників з різних країн світу з метою поширення результатів своєї роботи у сфері регіонального розвитку. Олена Нижник та Ігор Санжаровський взяли участь у трьох пленарних засіданнях та низці окремих сесій, а також зробили презентацію на тему: «Регіональний розвиток в Україні: інституції та політика» у рамках сесії: «Регіональне врядування та політика». Участь у конференції дала можливість Міністерству економіки України отримати нові знання щодо міжнародних кращих практик та тенденцій регіонального розвитку, що впливатиме на формування та впровадження політики регіонального розвитку в Україні. З-поміж питань регіонального розвитку в Україні, що потребують особливої уваги, були визначені проблеми інновацій у розвиток регіонів, конкурентоспроможності регіонів, регіональної мобільності, зайнятості та регіонального врядування. Участь проекту у конференції дала можливість поділитися результатами проекту із міжнародною спільнотою та визначити ті сфери політики регіонального розвитку України, що потребують найбільшої підтримки.

## НАВЧАННЯ З ПІДГОТОВКИ ІНВЕСТИЦІЙНИХ ІНФРАСТРУКТУРНИХ ПРОЕКТНИХ ПРОПОЗИЦІЙ

З квітня по липень 2007 р. відбулося навчання з підготовки інвестиційних інфраструктурних проектів за підтримки проекту PBR, що фінансується Канадським агентством з міжнародного розвитку (CIDA), та Міністерством з міжнародного розвитку Великої Британії (DFID). Програма навчання була організована та проведена на запит Міністерства економіки України. Закон про стимулювання розвитку регіонів, що був прийнятий у 2005 р. містить положення щодо гармонізації українських та європейських стандартів щодо підготовки інвестиційних інфраструктурних проектів. Водночас, місцеві органи державної влади України не мають належного рівня спроможностей для підготовки проектів, які би задовольняли ці стандарти. Міністерство економіки України визнало, що недостатня кількість належним чином розроблених проектів перешкоджає ефективному розподілу грантів на капіталовкладення із державного бюджету, зокрема, що стосується поліпшення інфраструктури, покращення водопостачання, управління відходами тощо. Таким чином, проект допоміг в організації та проведенні заходів зі зміцнення спроможності з метою покращення якості інвестиційних інфраструктурних проектних пропозицій відповідно до критеріїв Кабінету Міністрів України та відповідних структур Європейського Союзу. Часові рамки проведення навчання дозволять включити успішні проекти до Державного бюджету

на 2008 р. З іншого боку, не менш важливою метою навчання було зміцнення спроможності працівників місцевих органів державної влади готувати високоякісні проектні пропозиції.

З метою ефективної координації навчання, усі області України були поділені на чотири групи:

1. Східна група: Донецька, Запорізька, Дніпропетровська, Полтавська, Харківська та Луганська області.
2. Північна та центральна група: Київська, Чернігівська, Сумська, Черкаська, Вінницька, Житомирська та Хмельницька області.
3. Південна група: Автономна Республіка Крим, Одеська, Миколаївська, Херсонська та Кіровоградська області.
4. Західна група: Львівська, Закарпатська, Івано-Франківська, Волинська, Рівненська, Тернопільська та Чернівецька області.

Протягом квітня – липня навчання було успішно проведено у містах Києві, Одесі, Львові, Ужгороді, Запоріжжі, а також Святогорську Донецької області для представників усіх груп областей. Навчання було проведено провідними експертами з Польщі. У результаті навчання була розроблена 21 проектна пропозиція з-поміж усіх областей України.

## ВІЗИТИ ЕКСПЕРТІВ З ГЕНДЕРНИХ ПИТАНЬ ДО КИЄВА ТА ПІЛОТНИХ ОБЛАСТЕЙ ПРОЕКТУ

З метою подальшого активного впровадження гендерних питань до заходів проекту, Керол Хуліген, експерт проекту з гендерних питань, відвідала м.Київ у червні. Метою візиту було надання консультацій та практичних рекомендацій щодо того, яким чином

більш активно впроваджувати гендерну складову до усіх заходів проекту. З цієї метою, а також з тим, щоб отримати інформацію щодо політики України у сфері гендерної рівності за останні роки, відбулася низка зустрічей із представниками органів влади,

відповідальних за гендерні питання, проектів міжнародної технічної допомоги, що спеціалізуються на питаннях гендерної рівності, а також працівниками проекту. Зокрема, Керол Хуліген зустрілася з Раїсою Семенець, заступником директора Департаменту



Координаційна зустріч з гендерних питань в Ужгороді

сім'ї гендерної політики Міністерства України у справах сім'ї, молоді та спорту, Ларисою Кобелянською, керівником Програми "Рівні можливості" ПРООН та Іриною Ігнатовою, експертом Програми з питань регіонального гендерного розвитку. Пані Хуліген також взяла участь у зустрічі працівників проекту з Києва, Запоріжжя та Ужгорода, під час якої був детально обговорений робочий план проекту, надані рекомендації щодо того, яким чином практично інтегрувати питання гендеру та молоді до усіх заходів проекту, а також як належним чином документувати участь жінок, чоловіків, молоді та людей похилого віку у процесі стратегічного планування у пілотних областях. Згодом, у липні, український експерт про-

екту з гендерних питань Ольга Піщуліна, старший технічний радник проекту Ігор Санжаровський та координатор проекту Наталія Беца, відвідали регіони з метою проведення зустрічей із регіональними співробітниками та експертами проекту, представниками органів місцевої влади, відповідалними за гендерні питання, а також обговорення досягнутого прогресу у цих питаннях та визначення сфери подальшої співпраці. Протягом зустрічей обговорювалися програми із затвердження заходів з розвитку гендерної рівності в Запорізькій та Закарпатській областях до 2010 р., структури експертних базових досліджень та питання інтегрування гендеру до проектної документації.

## ВІЗИТ ФАХІВЦІВ МІНІСТЕРСТВА ДИВЕРСИФІКАЦІЇ ЕКОНОМІКИ ЗАХІДНОЇ КАНАДИ (WD) ДО УКРАЇНИ

З 2 по 14 липня відбувся візит фахівців Міністерства диверсифікації економіки Західних провінцій Канади (WD) до України. Метою візиту було проведення навчальних семінарів з питань державної підтримки регіонального розвитку в Києві та у пілотних областях проекту. Представники WD Барі Лейк, старший радник з питань реалізації програм, відповідальний за програму розвитку громад «Майбутнє громади» ("Community Futures"), та Марк Гейл, старший спеціаліст з питань бізнесу, відвідали Київ, Ужгород та Запоріжжя.

4-5 липня у Києві відбувся дводенний семінар з питань державної підтримки регіонального розвитку для представників Міністерства економіки України. У ролі фасилітатора семінару з українського боку виступила Світлана Слава, експерт проекту. Під час семінару канадські експерти ознайомили учасників із діяльністю WD, розповіли про специфіку економічного розвитку громад. Барі Лейк зробив огляд програми «Майбутнє громади» та Корпорації розвитку громади у Північній Канаді, а також представив приклади діяльності цих корпорацій. Марк Гейл зробив огляд угод між федеральним, провінційними урядами та органами місцевого самоврядування щодо розвитку міст західної Канади, зазначив якими є цілі та механізми складання угод, а також якою є роль громадськості та інших зацікавлених сторін у її складанні. Для прикладу, Марк Гейл представив учасникам Вінніпезьку партнерську угоду. Учасники семінару обговорили питання фінансового, інституційного та нормативно-правового забезпечення створення та діяльності Корпорації розвитку громад та реалізації угод щодо міського розвитку. Жінки - представники Міністерства економіки України, брали набагато більш активну роль в обговоренні аніж чоловіки. Зокрема, їх цікавили особливості регіонального розвитку в Канаді, а також фінансове забезпечення реалізації угод щодо розвитку міст та діяльність Корпорації розвитку громади. Наприкінці семінару учасники висловили побажання до проекту РВР провести ще низку таких семінарів практичного характеру для представників Міністерства економіки України.

9 липня експерти WD провели семінар з питань розбудови та зміцнення партнерства органів влади та громад задля регіонального та місцевого розвитку в Ужгороді. У семінарі також взяли участь представники інших проектів, які реалізуються в Україні за підтримки Канадського агентства міжнародного розвитку. Серед них - Анатолій Фурда, координатор бізнес-центру, який представив досвід Івано-Франківської області у підтримці регіонального розвитку за рахунок регіональних фондів розвитку. Білл Парді, волонтер проекту «Економічний розвиток громад», розповів про діяльність проекту в Закарпатській області. Показовою ознакою семінару стала участь багатьох представників жіночих НУО області, які склали близько 60% від загальної кількості учасників семінару.



Канадські фахівці з WD проводять семінар у Києві

11 липня у м. Запоріжжя відбувся семінар: «Співробітництво заради регіонального розвитку», у якому взяли участь вісімдесят учасників, серед яких були представники Запорізької ради з регіонального розвитку, члени робочої групи, представники Запорізької обласної, районних та міських рад, а також Запорізького та Київського офісів проекту та канадські експерти.

## ВІЗИТ ФАХІВЦІВ З РЕГІОНАЛЬНОГО МУНІЦИПАЛІТЕТУ ВАТЕРЛОУ, КАНАДА ДО ЗАПОРІЗЬКОЇ ОБЛАСТІ



Делегація з регіону Ватерлоо в м. Енергодар

У липні 2007 р. відбувся візит фахівців з Регіонального муніципалітету Ватерлоо до Запорізької області. Співпраця між цими двома регіонами була започаткована у квітні 2006 р. під час першого навчального візиту представників проекту до Канади. У липні 2006 р. співпраця набрала нових обертів під час першого

візиту представників регіону Ватерлоо до Запорізької області, а також під час візиту з питань стратегічного планування до регіону Ватерлоо в лютому 2007 р. представників із Запорізької області. Учасниками другої делегації з регіону Ватерлоо були представники управління економічного розвитку міста Кітчнер - Валері Бредфорд та Террі Бутільє. Вони поділились досвідом регіону Ватерлоо в сфері залучення інвестицій та впровадження інновацій, а також розвитку історико-культурного туризму. Протягом візиту було організовано та проведено декілька зустрічей та семінарів. Експерти взяли участь у засіданні "круглого столу" зі стратегічного планування, яке відбулося в Запорізькому гуманітарному університеті. Також делегація відвідала міста Енергодар та Бердянськ. Місто Енергодар було відібрано проектом та Запорізькою обласною державною адміністрацією пілотним районом з розробки стратегічного плану розвитку міста. Зокрема, у м.Енергодар, під час засідання "круглого столу" Террі Бутільє зробив презентацію щодо досвіду міста Кітчнер у сфері стратегічного планування. Учасників

"круглого столу" дуже зацікавив адміністративний устрій Канади, а також система формування бюджету. Того ж дня у приміщенні районної ради м. Бердянськ відбувся семінар з питань історико-культурного та курортно-туристичного розвитку чотирьох приморських районів Азовського узбережжя. Цікавим виявився той факт, що головами управлінь культури чотирьох районів (Приазовського, Приморського, Якимівського та Бердянського) виявилися жінки. Під час семінару Валері Бредфорд поділилася досвідом регіону Ватерлоо в сфері історико-культурного та курортно-туристичного розвитку. Вона також надала пропозиції щодо історико-культурного та курортно-туристичного розвитку в Запорізькій області. Завершальною подією візиту стало засідання "круглого столу" на тему: «Розвиток в сфері інновацій та інвестицій міста Бердянськ: туризм». У засіданні взяли участь члени делегації з Канади, представники органів влади та органів місцевого самоврядування м. Бердянськ, представники бізнесу, громадських організацій та ЗМІ.



# СТРАТЕГІЧНЕ ПЛАНУВАННЯ РОЗВИТКУ В ЗАКАРПАТСЬКІЙ ОБЛАСТІ

Процес стратегічного планування в Закарпатській області набирає нових обертів. Активно реалізуються інформаційна та освітня кампанії по стратегічним пріоритетам, визначеним в Регіональній стратегії розвитку Закарпатської області до 2015 р. Навесні 2007 р. проводився конкурс на кращі емблему та девіз для Закарпатської регіональної стратегії. Церемонія нагородження переможців конкурсу була проведена в квітні. Група експертів переглянула 60 найкращих пропозицій та відбрала найкращі ідеї щодо емблеми та девізу стратегії. Девізом Закарпатської регіональної стратегії розвитку є 5 слів-символів, які відображають 5 стратегічних пріоритетів розвитку Закарпатської області: «Людина. Добробут. Закарпаття. Злагода. Гармонія.»

У рамках освітньої та інформаційної кампанії для громадськості був розроблений та розповсюджений серед основних зацікавлених сторін області відеофільм під назвою „Закарпаття-2015“. Відео освітлює інформацію щодо співпраці між громадськістю, місцевими органами влади та приватним сектором для формування спільного бачення розвитку Закарпатської області до 2015 р. Коротка демонстраційна версія Регіональної стратегії розвитку Закарпаття до 2015 р. була також опублікована як складова цієї кампанії. Цей документ також відображає партнерство між громадськістю, місцевими органами влади та бізнесовими колами, досягнуте під час процесу стратегічного планування. Демонстраційна версія стратегії була переглянута українським гендерним експертом на предмет висвітлення гендерних питань розвитку області.



Основними заходами процесу стратегічного планування, які на даний час виконуються в області, є розробка операційних планів для кожної стратегічної цілі, визначеної в Регіональній стратегії розвитку. Протягом візиту канадського експерта проекту Богдана Винницького в червні 2007 р. відбулися зустрічі з регіональними експертами в Закарпатській області, метою яких було поширення канадського досвіду з реалізації стратегічних планів, розроблення планів дій для пріоритетів регіонального розвитку та створення робочих груп за участі усіх зацікавлених сторін. Більше того, на зустрічі із представниками коалі-

ції громадських організацій „За майбутнє Закарпаття“, обговорювались питання співпраці між місцевими органами влади та громадськими організаціями в процесі стратегічного планування.

На даний час створюються регіональні робочі групи, до яких залучені усі зацікавлені сторони, згідно з визначеними у Регіональній стратегії розвитку пріоритетними питаннями. У серпні вже відбулися три установчі засідання. Основною метою діяльності робочих груп є розроблення операційних планів для кожного стратегічного пріоритету. Ці плани слугуватимуть основою для розроблення інвестиційних проектів, що будуть сприяти досягненню стратегічних цілей розвитку області та фінансуватися з державного бюджету, приватним капіталом та донорськими організаціями. Операційні плани для пріоритетних сфер, а саме: „Формування курортно-рекреаційної сфери“ базуватимуться на результатах базових досліджень з наявних ресурсів та потреб у цих пріоритетних сферах. Ці дослідження на даний час завершуються регіональними експертами проекту Світланною Славою та Катериною Сочкою. Завершено дослідження системи прогнозних та законодавчих документів, що стосуються наявних програм регіонального розвитку. Звіт про це дослідження був презентований регіональним експертом проекту Марією Попадинець у Закарпатській обласній державній адміністрації 18 вересня 2007р. Звіт містить рекомендації щодо того, яким чином Закарпатська область може використати ці програми для реалізації стратегії розвитку до 2015 р.



Зустріч Богдана Винницького, експерта проекту, з коаліцією громадських організацій «За майбутнє Закарпаття»

## РОЗРОБЛЕННЯ РЕГІОНАЛЬНОЇ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ ЗАПОРІЗЬКОЇ ОБЛАСТІ

У результаті того, як у квітні 2007 р. на сесії Запорізької обласної ради було прийнято рішення про виділення необхідних коштів для розробки документу регіональної Стратегії до 2015 р., Запорізька обласна державна адміністрація розпочала підготовку до проведення тендеру. Головним управлінням економіки за підтримки експертів проекту зі стратегічного планування в Запорізькій області, Сергія Могильного та Володимира Назаренка, була підготовлена відповідна тендерна документація. У травні під час засідання Регіональної робочої групи зі стратегічного планування проект технічного завдання був обговорений та затверджений. Було прийнято рішення провести тендер серед обмеженої кількості учасників, а саме - п'яти провідних вищих навчальних закладів Запорізької області. У червні вся тендерна документація була подана до Тендерної палати України. Після отримання відповідного дозволу, 2 серпня був оголошений конкурс на розроблення документу регіональної Стратегії.



Засідання робочої групи в м. Запоріжжя за участі Ендрю Балагури, експерта проекту

У червні проектом були відібрані експерти для проведення базових досліджень двох із трьох стратегічних пріоритетів розвитку області. Ці дослідження проводились з метою фасилітації розробки операційних планів для регіональної стратегії. Експертами стали Сергій Могильний (історико-культурний та курортно-туристичний напрямки) та Володимир Назаренко (ін-

новаційно-інвестиційний напрямки). Віталій Лисенко був залучений як експерт для підготовки дослідження наявних державних цільових, галузевих і регіональних програм та проектів міжнародної технічної допомоги, які реалізуються у Запорізькій області, а також аналізу їх відповідності пріоритетним напрямкам реалізації регіональної стратегії розвитку.

У період з 12 по 15 червня Ендрю Балагура, канадський експерт проекту, перебував з візитом у Запорізькій області з метою обговорення питань розробки операційних планів по впровадженню регіональної стратегії, а також надання українським експертам проекту методологічної підтримки, необхідної для проведення базових досліджень стратегічних пріоритетів Запорізької області. Завданням візиту було ознайомлення представників органів влади, неурядових організацій, науковців, а також експертів проекту з канадським досвідом формування та реалізації стратегії регіонального розвитку, а також різних підходів до формування операційних планів по впровадженню пріоритетних напрямків розвитку. 14 червня Ендрю Балагура взяв участь у семінарі на тему: «Базові дослідження основних напрямів реалізації регіональної стратегії», протягом якого обговорювались такі основні питання як впровадження нових ідей у сферу історико-культурного та курортно-туристичного розвитку, а також інвестиційно-інноваційної діяльності регіону. За результатами візиту було прийнято рішення про впровадження однієї з кращих канадських практик, а саме: «Обмін першими враженнями» як засобу для розвитку історико-культурної та курортно-туристичної сфери Запорізької області.

У липні під час чергового засідання Регіональної робочої групи зі стратегічного планування проект виступив з ініціативою створення спеціалізованих робочих груп за трьома стратегічними пріоритетами, мета яких – розробити операційні плани. У результаті було створено три робочі групи з розробки операційних планів за трьома стратегічними пріоритетами розвитку Запорізької області. До кожної групи увійшли представники влади, бізнесу та громадськості. Аспект

гендерної рівності був також взятий до уваги при формуванні груп. Кількість жінок і чоловіків приблизно однакова в робочих групах за інвестиційно-інноваційним та екологічним напрямками, в той же час, у робочій групі за напрямком історико-культурного та курортно-туристичного розвитку переважною кількістю складають жінки (12 осіб з 18). Найбільше молодих спеціалістів увійшло до складу робочої групи з питань інвестицій та інновацій.



Робота в групах під час семінару в Приазовському районі

У вересні в Приазовському районі відбувся триденний семінар для членів регіональних робочих груп на тему: «Технологія розробки операційних планів для регіональної стратегії». Метою семінару була розробка операційних планів за трьома стратегічними пріоритетами розвитку Запорізької області: екологія, історико-культурний та курортно-туристичний, інвестиційно-інноваційний. Учасники семінару взяли участь у групах у відповідності до пріоритетних напрямків. Групами були розроблені бачення, стратегічні та операційні цілі в рамках кожного пріоритету, затверджені заходи, необхідні для реалізації визначених стратегічних цілей, визначені зацікавлені сторони та відповідальні за реалізацію, а також необхідні ресурси та терміни реалізації заходів. Наприкінці семінару були представлені проекти операційних планів за пріоритетними напрямками.

# ФОРМУВАННЯ МІСЦЕВИХ СТРАТЕГІЙ РОЗВИТКУ В ЗАКАРПАТСЬКІЙ ОБЛАСТІ

Розробка обласної стратегії розвитку сприяла активізації розробки місцевих стратегій у Закарпатській області. Так, за підтримки проекту та на виконання рішення сесії Закарпатської обласної ради від 28 грудня 2006 р. всі райони та міста обласного значення області розробляють власні стратегії розвитку. Це вперше, коли модель стратегічного планування із залученням громадськості впроваджується на місцевому рівні. Проект РВР надає підтримку цьому процесу, зокрема, експерти проекту Олег Лукша та Оксана Станкевич сприяють розвитку місцевих стратегій шляхом надання консультацій та методологічної підтримки роботі місцевих груп зі стратегічного планування. Більше того, експертами були проведені індивідуальні консультації районам щодо вирішення найбільш складних питань та перегляду найбільш проблемних складових стратегій. З 3 по 13 червня експерти провели 6 міжрайонних семінарів-консультацій з метою оцінки та аналізу останніх результатів процесу стратегічного планування в районах та містах Закарпатської

області. Ці семінари відбулися в Іршаві із залученням представників Іршавської районної державної адміністрації (РДА) та Іршавської міської ради; в Мукачеві за участю представників Мукачівської та Берегівської РДА та міських рад, у Виноградіві за участю представників Виноградівської РДА та міської ради, в Хусті для Хустської, Тячівської та Рахівської РДА та міських рад, у Сваляві для Свалявської, Міжгірської та Воловецької РДА та представників міських рад, а також у м. Ужгород для Ужгородської, Перечинської та Великоберезнянської РДА та міських рад, а також для Чопської міської ради. Приймаючи до уваги питання гендерної рівності, кожна робоча група, залучена до розробки місцевих стратегій, має рівну кількість представників чоловіків та жінок різного віку та соціального статусу. Станом на 1 вересня 2007 р. було схвалено стратегії розвитку міста Берегово та Берегівського району, а також Ужгородського, Іршавського, Міжгірського, Рахівського, Свалявського та Тячівського районів.

# ФОРМУВАННЯ МІСЦЕВИХ СТРАТЕГІЙ РОЗВИТКУ В ЗАПОРІЗЬКІЙ ОБЛАСТІ

Процес стратегічного планування в районах та містах Запорізької області триває за підтримки з боку Запорізької облдержадміністрації та проекту. З боку проекту надається інформаційна, методологічна та експертна підтримка процесу розробки місцевих стратегій. Після дослідження місцевих потреб, регіональний офіс проекту та експерти зі стратегічного планування у Запорізькій області організували декілька візитів до потенційних пілотних районів та міст, зокрема, до м. Енергодар, Комунарського району м. Запоріжжя, м. Приморськ та м. Токмак. Місто Приморськ ініціювало розробку стратегії для приазовських районів - чотирьох районів Запорізької області, що розташовані на Азовському узбережжі. Цю ідею підтримала Запорізька обласна державна адміністрація під час зустрічі робочих груп у м. Приморськ, яка відбулася 15 травня. У результаті цієї зустрічі, було вирішено рекомендувати проекту підтримати ініціативи місцевої влади та допомогти у розробці стратегії приазовських районів. Пізніше, в м. Токмак відбулося засідання "круглого столу" робочих груп зі стратегічного планування з м. Токмак та Токмацького району. "Круглий стіл" був присвячений обговоренню співробітництва між містом та районом у розробці спільної

стратегії. Було прийнято рішення про необхідність впровадження місцевих пілотних проектів у відповідності із регіональними пріоритетами. У м. Енергодар були проведені публічні слухання з метою обрання пріоритетів розвитку.

У червні Володимир Назаренко та Сергій Могильний, експерти проекту зі стратегічного планування, провели консультації з органами місцевої влади в потенційних пілотних районах, а саме в містах Бердянськ, Токмак та Енергодар. У результаті цих зустрічей були розроблені спільні плани дій з розробки стратегій для пілотних районів, у тому числі, формування спільного бачення, проведення SWOT – аналізу та відбір пріоритетів стратегічного розвитку. До жовтня 2007 р. заплановано проведення інших спільних заходів.

18 липня на засіданні Регіональної робочої групи був затверджений список районів та міст Запорізької області, де проект надаватиме допомогу у сфері розроблення місцевих стратегій. Пілотами були обрані – м.Енергодар, м. Токмак та Токмацький район, чотири приазовські райони – Приазовський, Приморський, Якимівський та Бердянський, та Комунарський район м. Запоріжжя. Процес розробки спільної стратегії приазовських районів було започатковано у серпні.

Метою цієї діяльності стало вироблення ефективної моделі створення сприятливих умов по залученню інвестицій для розвитку приазовських районів. Для того, щоб вибрати пріоритетні напрямки розвитку району, було проведено ряд заходів, а саме аналіз потенціалу розвитку Азовського узбережжя, вивчення потреб та опитування щодо рівня задоволеності туристичними послугами. Заходи здійснювались за допомогою методології "Перші враження", організації «фокус груп» по залученню стейкхолдерів (влада, бізнес, громада) та проведення "круглих столів" з питань розроблення стратегії розвитку інфраструктури районів Запорізької області та здійснення медіа підтримки діяльності робочих груп у ЗМІ. Ці заходи були також здійснені в Приморському та Якимівському районах. У серпні було проведено два засідання "круглого столу" експертами проекту зі стратегічного планування, а саме у м. Енергодар та м. Токмак, з метою обговорення розробки операційних планів у рамках пріоритетів регіонального розвитку. Робота над створенням операційних планів розпочалася у вересні. Завершення розроблення місцевих стратегій розвитку для м. Токмак та м. Енергодар заплановано до кінця року.

## НАВЧАЛЬНИЙ ВІЗИТ З ОБМІНУ ДОСВІДОМ ДО УГОРЩИНИ

З 2 по 8 вересня 2007 р. в рамках проекту відбувся навчальний візит з обміну досвідом для групи представників центральних та місцевих органів влади до Угорщини. Метою навчального візиту було вивчення досвіду Угорської Республіки щодо впровадження сучасних механізмів, інструментів та інститутів регіонального розвитку. Учасники навчального візиту мали зустрічі у Міністерстві місцевого самоврядування і регіональної політики та Міністерстві економіки Угорщини, Національному агентстві розвитку, Холдингу з регіонального розвитку та Угорській державній неприбутковій компанії з регіонального розвитку та планування міст, відвідали органи влади та органи місцевого самоврядування регіону Західної Панонії, зокрема Раду

з розвитку регіону, Агентство регіонального розвитку, муніципалітети міст Сомбателі та Сентготтард, Парк інновацій та технологій у м. Дьор. У результаті зустрічей представники центральних та місцевих органів влади України ознайомилися з сучасними підходами до планування розвитку в Угорщині, критеріями Європейського Союзу щодо визначення депресивності територій, умовами та вимогами щодо підготовки проектних пропозицій щодо розвитку тощо. Українські учасники отримали пакет інформаційних матеріалів, що включає зразки нормативних та програмних документів, презентації та рекомендації доповідачів щодо питань регіонального та місцевого розвитку, що будуть корисними у їхній подальшій роботі.

## КОНТАКТНА ІНФОРМАЦІЯ ПРОЕКТУ РВР

### Контактна інформація у Канаді

Канадський інститут урбаністики  
555 Річмонд Стріт Вест, офіс 402,  
а/с 612  
Торонто, Онтаріо, Канада M5V 3B1  
Тел.: 1-416-365-0817  
Факс: 1-416-365-0650  
E-mail: [cui@canurb.com](mailto:cui@canurb.com)  
Web: [www.canurb.com](http://www.canurb.com)

### Контактна інформація у м. Київ

Київський офіс проекту  
Вул. Трьохсвятительська, 3, офіс 60  
Київ, 01001, Україна  
Тел.: 380-44-390-7087  
Факс: 380-44-278-0714  
E-mail: [info@rgd.org.ua](mailto:info@rgd.org.ua)  
Web: [www.rgd.org.ua](http://www.rgd.org.ua)

### Контактна інформація у м. Запоріжжя

Запорізький офіс проекту  
Пр. Леніна, 164, офіс 730а  
Запоріжжя, 69107, Україна  
Тел./факс: 380-612-34-6363  
E-mail: [ilekh@canurb.com](mailto:ilekh@canurb.com)

### Контактна інформація у м. Ужгород

Закарпатський офіс проекту  
Вул. Швабська, 71 А, офіс 8  
Ужгород, 88018, Україна  
Тел./факс: 380-312-67-1297  
E-mail: [nrosa@canurb.com](mailto:nrosa@canurb.com)

Додаткову інформацію можна отримати, відвідавши веб-сайт проекту [www.rgd.org.ua](http://www.rgd.org.ua).